

DOI 10.36074/grail-of-science.10.05.2024.008

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА: СУТНІСТЬ ТА ВИКЛИКИ

Жила Ганна Василівна

викладач кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця,
Україна

Анотація. Економіка, що заснована на застосуванні цифрових технологій, перетворює фізичні та матеріальні речі у віртуальні називається цифровою. Цифрова економіка здійснюється за допомогою цифрових технологій, таких як Інтернет. Електронна комерція, економіка спільного використання, віртуальна валюта це основні види діяльності пов'язані з цифровою економікою. Дематеріалізація послуг і адміністративних документів вимагає адаптації всього населення до цифрової сфери щоб кожен почувався комфортно в цій цифровій державі.

Ключові слова: цифрова економіка, трансформація, Інтернет, додаток, цифрова платформа, дематеріалізація, виклик.

Економіка, що заснована на домінуючому застосуванні цифрових технологій, перетворює фізичні та матеріальні речі у віртуальні, змінює раніше прийняті основні правила, які стосуються типів можливих інститутів, соціальних відносин, а також характер економічної діяльності [1]. Таке визначення терміну «цифрова економіка» надав Д. Тапскотт в 1995 році. Цифрова економіка об'єднує різні сфери, її можна визначити як усі види діяльності, пов'язані з інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ), виробництвом і продажем цифрових продуктів і послуг. Цифрова економіка означає всю економічну діяльність, яка здійснюється за допомогою цифрових технологій, таких як Інтернет. Це результат процесу трансформації, який був запущений новими технологіями і який сприяв появі нових бізнес-моделей, зокрема, завдяки пошуковим системам, інформаційним сайтам і соціальним мережам.

Які основні види діяльності пов'язані з цифровою економікою? Електронна комерція, яка також називається онлайн-комерцією, складається з діяльності з продажу продуктів і послуг, які здійснюються через Інтернет, що включає транзакції, здійснені в соціальних мережах, транзакційних сайтах і цифрових платформах. Економіка спільної діяльності, яку також називають економікою спільного використання, заснована на обміні між окремими особами товарами, послугами чи знаннями, з обміном грошей чи без нього. Ці транзакції здійснюються через цифрові платформи. Деякі оператори пропонують повне керування пропонованими послугами чи товарами, від реклами до оплати, включаючи обслуговування клієнтів (наприклад, Uber, DoorDash або Airbnb). Інші рекламують продукти без підтримки платежів або обслуговування клієнтів, як-от Facebook або Marketplace. Віртуальна валюта є відтворенням вартості грошей, але вона не існує фізично. Існує кілька типів віртуальних валют. Однією

з найвідоміших є криптовалюта, яка включає, зокрема, біткойн. Якщо ви використовували віртуальну валюту, таку як криптовалюта, для здійснення транзакцій, це зазвичай вважається бартером, і застосовуються правила, що стосуються бартерних операцій. Веб-інфлюенсери – це особи, які отримують дохід від своєї присутності в Інтернеті. Вони використовують свою популярність, щоб отримати цей дохід через розміщення реклами у своїх акаунтах у соціальних мережах. Це можуть бути особи, що впливають на споживачів, блогери, гравці у відеоігри або громадські діячі.

Однак чи здатні цифрові технології сприяти відновленню економіки? Як ми можемо досягти конкурентоспроможності за допомогою цифрових технологій? Як нашій державі не відстати у розвитку цифрової економіки від розвинених європейських країн? Як вивести відносини між державою та її громадянами в новий вимір?

Цифровізація була ключовою темою 2020 року та пріоритетом номер один для української держави. З Міністерством цифрової трансформації Україна кинула сміливий виклик: стати чемпіоном цифрового світу! Крім того, Україна стала першою країною, яка беззастережно приймає цифрові документи, що посвідчують особу. Вам цікаво дізнатися, як Міністерство використовує свою цифрову магію в чотирьох ключових проєктах?

Дія виводить відносини між державою та її громадянами в новий вимір: дематеріалізовані, турботливі та спрощені. Ідея базується на двох стовпах: доступ до адміністративних документів через мобільний додаток і портал адміністративних послуг для фізичних і професійних осіб. Мета – зробити 100% адміністративних послуг доступними онлайн. Станом на 1 квітня 2021 року вже 4,5 мільйона українців перейшли на останню версію 2.0 застосунку Дія. На порталі «Дія» налічує понад 3,6 мільйона користувачів із понад 50 адміністративними послугами, доступними онлайн [2]. Мобільний додаток Дія 2.0 дає українцям доступ до дев'яти цифрових документів. Нещодавно Україна стала першою країною, яка запровадила цифровий документ, що посвідчує особу, прийнятний у всій країні! Усі дематеріалізовані документи, представлені на Дії, мають таку ж юридичну силу, що й їхні фізичні аналоги. Додаток також дозволяє ділитися копіями цих документів, розраховуватися з боргами чи сплачувати штрафи. Портал «Дія» став еталонним, і якщо послуга недоступна онлайн, то її взагалі не існує. Завдяки цій новій системі ви отримаєте переваги від найшвидшої у світі процедури створення бізнесу: за 10-15 хвилин ви можете стати підприємцем і за 30 хвилин створити своє товариство з обмеженою відповідальністю. Понад 250 000 підприємців і 2500 компаній вже використовують цей новий інструмент. Тепер дозволи та ліцензії також можна отримати онлайн. Наступна мета: автоматизувати формальності адміністративного управління бізнесом.

Україна – серед світових лідерів з дематеріалізації послуг для батьків новонародженого. Додаток eMalyatko («eBaby») забезпечує доступ за 20 хвилин до понад дев'яти послуг, пов'язаних з народженням дитини. У 2021 році Дія ще розширила спектр послуг, оскільки цифровий вітер продовжує віяти Україною.

Дія. Бізнес ставить перед собою амбітну мету: створити автономну, ефективну та надійну екосистему для розвитку МСП. Стратегія базується на двох складових: дематеріалізована частина – сайт Дія. Бізнес та фізична частина з Центрами обслуговування підприємців Дія. Бізнес у регіонах [3].

Завдяки численним функціям і сервісам, призначеним для нинішніх і майбутніх підприємців, сайт Дія. Бізнес збирає всю інформацію, пов'язану з бізнесом. Там ви знайдете багато можливостей: понад 200 послуг, онлайн-курси, практичні кейси, новини, професійні поради, можливості підтримки бізнесу та багато іншого. До цього додається 59 видів безкоштовної онлайн-допомоги, консультації у віртуальній енциклопедії підприємців і ще понад 100 ідей для створення бізнесу!

У рамках ініціативи «Дія. Бізнес» з'явилося декілька центрів: Центри обслуговування підприємців «Дія. Бізнес» у Харкові та Миколаєві, консультаційний пункт у Черкасах, а також студентський інформаційний центр на базі КНУ імені Тараса Шевченка. Центр обслуговування підприємців Дія. Бізнес — це простір підтримки, подія, освітня платформа та «Pop-up» зона (зона тестування продукту).

Сектор нових технологій становить майже 4% ВВП країни та майже третину українського експорту. У 2019 році Україна посіла 12 місце серед світових експортерів ІТ-послуг. Щодо українських компаній, то вони дуже присутні у сфері ІТ-субконтракту. Значна кількість українських ІТ-компаній, які цінуються за вміння своїх розробників вирішувати складні завдання, працюють на іноземних клієнтів.

Diia City – це особливий правовий режим для ІТ-сектору, спрямований на підтримку його розвитку через пільговий режим оподаткування, гнучкість регуляторних умов і велику гнучкість в організації партнерства у сфері ІКТ. Він також має додаткові механізми захисту інтелектуальної власності та прав мешканців [4].

Дія City часто вважають двигуном української економіки. Встановлення спеціального режиму має на меті збільшити доходи в технологічному секторі з 6 до 16,5 мільярдів доларів за п'ять років. Автори цієї концепції прогнозують зростання цього сектору до 10% національного ВВП і загалом до 450 тис. робочих місць. Якщо така тенденція збережеться, Україна може стати найбільшим ІТ-інкубатором у Східній Європі. Водночас приплив інвестицій, у тому числі венчурних, дозволить країні створювати власні технологічні продукти. Дія Сіті, справжній флагман нових цифрових трендів, може бути прикладом і використовуватися в інших сферах економіки.

Дематеріалізація послуг і адміністративних документів вимагає адаптації всього населення до цифрової сфери. Щоб кожен почувався комфортно в цій цифровій державі та міг легко отримати доступ до її послуг чи навіть знайти роботу, держава створила освітній проект Дія. Цифрова освіта [5]. Ініціатива має на меті прищепити цифрові основи: користування комп'ютером, спілкування в Інтернеті та інші навички, які стають важливими у все більш цифровому світі.

Дія. Цифрова освіта базується на двох засадах. Перша – це однойменна цифрова платформа Дія. Цифрова освіта, яка пропонує понад 50 пізнавальних та веселих серіалів за участю експертів та знаменитостей. Висвітлено багато актуальних питань, від оплати рахунків онлайн до дистанційного навчання під час карантину через COVID-19. Зараз у платформи більше 500 000 користувачів. Друга база Дія. Цифрова освіта – очна. Його діяльність відбувається в книгарнях, центрах надання адміністративних послуг і навіть навчальних центрах, де кожен може вдосконалити свої навички в цифровій сфері, скориставшись безкоштовним доступом і підтримкою кваліфікованих тренерів.

Як тримається економіка України попри війну? На третьому році війни Україна протистоїть як може економічно. Банківський і технологічний сектори є одними з найбільш стійких. Банківський сектор України також не зазнав краху. З самого початку конфлікту уряд вжив заходів для його збереження. Зокрема, заборонивши відтік капіталу українських компаній за кордон, що дозволяє банкам підтримувати розумний рівень ліквідності. Європейська фінансова допомога, а також висока дохідність облігацій в країні (15%) також відіграють вирішальну роль у збереженні української фінансової системи. Технологічний сектор, який сильно зростає перед конфліктом, також чинить опір. Зокрема, компанії, пов'язані з кібербезпекою або будівництвом безпілотників, стратегічної зброї, необхідної для військової оборони. Також збережено IT-аутсорсинг, який забезпечує обслуговування української цифрової інфраструктури. Наприкінці квітня 2024 року Україна ратифікувала угоду про цифрову торгівлю з Великою Британією, яка посилить участь України в глобальних ланцюгах поставок і сприятиме розвитку малого та середнього бізнесу[6]. Набуття чинності угоди про цифрову торгівлю між Україною та Великою Британією сприятиме зменшенню витрат на адміністрування торгівлі за рахунок впровадження цифрових рішень і технологій, використання електронних цифрових підписів, контрактів та електронних рахунків-фактур для міжнародної торгівлі. Він встановлює основні правила торгівлі цифровими товарами та послугами між державами, а також сприятиме поглибленню участі України у світовій економіці та покращенню іміджу нашої держави як торговельного партнера. Угода створює правову основу для подальшого розвитку цифрової економіки, тобто торгівлі цифровими продуктами та послугами між Україною та Великою Британією. Це торговельна угода нового покоління, спрямована, перш за все, на запобігання виникненню бар'єрів у майбутньому. Це важливо, оскільки країни все більше регулюють цифрову сферу. Для українських IT-компаній збереження вільного доступу до ринків є фундаментальною умовою їх майбутнього розвитку.

Україна здійснила широкі реформи для покращення соціальних послуг, зокрема, щоб відповісти на виклики, які породжує російське вторгнення. Цифрова трансформація має на меті досягнення конкретних цілей у сфері підтримки людей під час війни. Поперше – допомогти людям вийти зі складних ситуацій і повернутися до нормального, економічно активного та самостійного життя. Наприклад, є люди з обмеженими можливостями, переміщені особи, часто цілі родини, які втекли з атакованих регіонів. Зараз в Україні близько 5 мільйонів переселенців, розкиданих по країні внаслідок російської агресії, не враховуючи інших категорій людей, які потребують допомоги. Зосереджуючись на людському капіталі, уряд реорганізовує соціальну політику для створення інклюзивної системи. Завдання полягає в тому, щоб ця система була уніфікованою, за таким же принципом, як картка, яка об'єднує всю інформацію в медичній картці. Це соціальна CRM-система, розроблена спеціально для громадян і орієнтована на соціальні послуги, яка використовує багатоканальну стратегію, на мобільному та особисто в офісах адміністрації. Таким чином, громадяни можуть керувати своїми послугами за допомогою єдиного додатку – ДІЯ, який доступний усім громадянам з 2019 року. Якщо Дію знають усі громадяни, то єдиною інформаційною системою соціальної сфери

користуються переважно працівники системи соціального захисту та державні службовці, і це неважливо, адже ЄІССС– це внутрішня система де створено єдиний реєстр усіх людей, які отримували або можуть отримати соціальну допомогу. Цей реєстр пов'язаний з іншими урядовими базами даних, забезпечуючи взаємодію, перевірку та автоматизацію процесів. Це змінює спосіб надання послуг, роблячи їх більш ефективними та прозорими [7].

Крім того, український уряд переглядає законодавство, щоб заохотити роботодавців брати на роботу людей з інвалідністю, пропонуючи їм соціальну допомогу та компенсацію витрат на робоче місце. Оскільки в Україні майже 2,9 мільйона людей з інвалідністю та лише 26% зайнятих, розрив є значним порівняно з країнами ЄС, де рівень зайнятості перевищує 50%. Фінансова та технічна допомога необхідна для впровадження цих заходів стимулювання, створення належних умов праці та створення програм перекваліфікації для людей з інвалідністю.

Висновки. Цифровий інструмент – це зброя для підтримки зв'язку і спілкування з громадянами. Ніколи в Україні питання дематеріалізації державних послуг не стояло так гостро в той час як Росія продовжує нарощувати свою присутність на сході країни. Переведення 100% державних послуг в онлайн є фундаментальною частиною військової стратегії України.

Список використаних джерел:

- [1] Tapscott D. (1995) The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence. New York ; Monreal : McGraw Hill. 432 p.
- [2] Державні послуги онлайн. URL: <https://diia.gov.ua/> (дата звернення: 29.04.2024).
- [3] Дія. Бізнес. URL: <https://business.diia.gov.ua/> (дата звернення: 29.04.2024).
- [4] Дія City. URL: <https://city.diia.gov.ua/> (дата звернення: 29.04.2024).
- [5] Дія. Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/> (дата звернення: 29.04.2024).
- [6] UKRINFORM URL: <https://www.ukrinform.fr/rubric-economy/3856325-lukraine-a-ratifie-laccord-sur-le-commerce-numerique-avec-la-grandebretagne.htm> (дата звернення: 03.05.2024).
- [7] ЄІССС. Єдина інформаційна система соціальної сфери. URL: <https://www.ioc.gov.ua/eisss/> (дата звернення: 03.05.2024).

DIGITAL ECONOMY: ESSENCE AND CHALLENGES

Zhyla G. V.

teacher, department of foreign languages and cross-cultural communication
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine

Summary. *The economy based on the application of digital technologies, which transforms physical and material things into virtual ones, is called digital. The digital economy is powered by digital technologies such as the Internet. E-commerce, sharing economy, virtual currency are the main activities related to the digital economy. Dematerialization of services and administrative documents requires adaptation of the entire population to the digital sphere so that everyone feels comfortable in this digital state.*

Keywords: *digital economy, transformation, Internet, application, digital platform, dematerialization, challenge.*